

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Obdo/5/2017
Identifikačné číslo spisu:	3114208816
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Beáta Miničová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:3114208816.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: CD Consulting s.r.o. so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČO: 264 29 705, zastúpenej advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, proti žalovanej: U. X., bytom I. I XX/XXX, T. nad Q., o zaplatenie zmenkového príslušenstva v sume 1.349,82 Eur a zmenkovej odmeny 2,88 Eur, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 23. februára 2016, č. k. 16CoZm/2/2015-68, takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalobkyne o d m i e t a.

II. Žalovaná m á n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín rozsudkom z 26.09.2014, č. k. 36CbZm/17/2014-29 zamietol žalobu o zaplatenie zmenkového príslušenstva vyčísleného sumou 1.349,82 Eur a zmenkovej odmeny v sume 2,88 Eur a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že posúdil právnu vec podľa ním citovaných príslušných ustanovení slovenského hmotného práva, Občianskeho zákonníka, zákona č. 191/1950 Zb. zmenkového a šekového (ďalej len ZZŠ) a Obchodného zákonníka s poukazom na článok 1 bod 1, článok 2 písm. a/ - c/, článok 3 bod 1, 2, 3, článok 4 bod 1, 2, článok 5, článok 6 bod 1 Smernice 93/13/EHS a článok 1, článok 2 bod 1, článok 3 bod 1, článok 5 bod 1 Nariadenia č. 861/2007. Podľa názoru súdu prvej inštancie v konaní nebola preukázaná aktívna legitímácia žalobkyne na uplatnenie práv zo zmenky.

2. Podľa § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka považoval súd prvej inštancie žalovanú, ktorá s veriteľom

uzavrela zmluvu o úvere a ktorá vystavila zmenku, za spotrebiteľa. Okresný súd zistil, že zmluva o úvere je typovou zmluvou na predtlačenom formulári, pri ktorej nemal dlžník možnosť podstatným spôsobom ovplyvniť jej obsah, najmä keď jej súčasťou sú aj všeobecné podmienky, ktoré dlžník nemôže vôbec ovplyvniť. Povahu zmluvy vyhodnotil súd prvého stupňa ako adhéznú, nakoľko dlžník ju mohol prijať ako celok, alebo ju mohol odmietnuť.

3. Vzhľadom na výšku zmenkového úroku 0,25 % denne a na poznatky súdu prvej inštancie z rozhodovacej činnosti a z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, okresný súd predpokladal nekalú povahu viacerých zmluvných podmienok, vrátane dohody o zabezpečení záväzku dlžníka, na ktorých bola založená žaloba. Ďalej dohodu veriteľa a dlžníka o zabezpečení záväzku blankozmenkou obsiahnutú v bode 13 všeobecných podmienok posúdil prvoinstančný súd ako neprijateľnú podmienku, ktorá je podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neplatná, a v kontexte s ostatnými zabezpečovacími inštitútmi dohodnutými v zmluve spôsobuje hrubú nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

4. Súd prvej inštancie vzhľadom na vyššie uvedenú neplatnosť neprijateľných zmluvných podmienok vyslovil, že veriteľovi nevzniklo právo vystavenú blankozmenku vyplniť, na základe čoho sa blankozmenka nestala zmenkou a veriteľ nemal v čase indosamentu zmenky práva a povinnosti zo žalovanej zmenky. Úrokovú doložku na zmenke (zmenkový úrok 0,25 % denne) posúdil okresný súd ako neúčinnú podľa čl. I § 5 ods. 2 zákona č. 191/1950 Zb. z dôvodu jej nejasnosti a nezrozumiteľnosti.

5. Okresný súd Trenčín ďalej konštatoval, že zmluva o úvere neobsahuje ročnú percentuálnu mieru nákladov (RPMN). Žaloba bola založená na zmenke, ktorá bola pôvodne blankozmenkou, a ktorá bola vyplnená a dohodnutá ako zabezpečovacia zmenka na základe absolútne neplatnej zmluvy o úvere a neprijateľných podmienok v nej obsiahnutých, medzi ktoré patrila i dohoda o vyplnení blankozmenky a dohoda o zabezpečovacom charaktere žalovanej zmenky. Preto žalobu o zaplatenie zmenkového príslušenstva vyčísleného sumou 1.349,82 Eur a zmenkovej odmeny v sume 2,88 Eur zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil súd prvej inštancie podľa § 142 ods. 1 O. s. p. Žalovaná si právo na náhradu trov konania neuplatnila a v konaní nebol preukázaný vznik trov konania na jej strane.

6. Krajský súd v Trenčíne, ako súd odvolací, napadnutým rozsudkom z 23.02.2016, č. k. 16CoZm/2/2015-68, späťvzatie žaloby v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne pripustil, v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a konanie zastavil. Vo zvyšnej časti rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

7. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie z úradnej činnosti pripojil do spisu zmluvu o úvere a všeobecné podmienky poskytnutia úveru, ktoré zaslal stranám na vyjadrenie s tým, že vykoná dôkaz ich oboznámením. Podľa ustanovenia § 100 ods. 1 O. s. p. vykonal súd prvej inštancie predbežné právne posúdenie veci. Pripojením týchto listín bez návrhu účastníkov vykonal prvoinstančný súd skutkové zistenia, ktoré posúdil ako právne významné pre rozhodnutie o uplatnenom nároku a následne rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia v spojení s ustanovením § 156 ods. 1 O. s. p. Žalobkyňa mala objektívnu možnosť vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam a dôkazom, ktoré okresný súd pripojil do spisu bez návrhu strán sporu podľa § 120 ods. 1 posledná veta O. s. p. a ktoré pri rozhodovaní posúdil ako významné pre zistenie skutkového stavu a právne posúdenie žalobkyňou uplatneného peňažného nároku zo zmenky. Ustanovenie čl. 7 ods. 3 Nariadenia stanovuje, že súd v prípade pasivity žalovaného len vydá rozsudok, čo neznamena, že súd musí žalobe vyhovieť. Súdu prvej inštancie nebránilo, aby z úradnej povinnosti skúmal, či základom zmenky je spotrebiteľská zmluva a či táto zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. Žalobkyňa, ktorá sa stala majiteľom zmeniek indosamentom od obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ s.r.o., musela mať vedomosť, že v skutočnosti ide o zmenkových dlžníkov ako spotrebiteľov, na ktorých dopadá osobitná právna ochrana a ktorých postavenie nie je možné nijako zhoršovať oproti postaveniu, ktoré im garantuje Občiansky zákonník.

8. Odvolací súd zároveň uviedol, že na zmluvu o úvere sa vzťahujú ustanovenia zákona č. 258/2001 Z. z., najmä ustanovenie § 4 ods. 6. podľa ktorého mohol veriteľ prijať zmenku vystavenú dlžníkom ako spotrebiteľom, len ak išlo o zabezpečovaciu zmenu a v čase vyplnenia bola zmenková suma maximálne vo výške nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého úveru. Zmenu prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s týmto ustanovením nesmie veriteľ prijať. Uvedené platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky, alebo postúpenia práv zo zmenky.

9. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že pôvodnému majiteľovi zmenky nevzniklo právo vyplniť zmenu pre absolútnu neplatnosť dohody o vyplňovacom práve a ani zmenu vystavenú žalovaným prijať. Žalobkyni zo zmenky nevzniklo právo na žiadne plnenie, keďže nadobudla zmenu rubopisom na škodu dlžníka. Z tohto dôvodu sa nemôže úspešne domáhať plnenia titulom zmenky prijatej a vyplnenej v rozpore s hmotným právom, pretože ide o výkon práva, ktorý nepožíva právnu ochranu.

10. Proti rozsudku odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcom výroku podala žalobkyňa dovolanie z dôvodu, že postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.). Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

11. Dovolateľka poukázala na stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované pod R2/2016. Podľa dovolateľky dôvody uvedené v rozhodnutiach odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie ignorujú základné výkladové pravidlá zmenkového práva a tam, kde je nadobúdateľ zmenky chránený pred námietkami dlžníka, súd sám uplatňuje okolnosti brániace priznaniu práva zo zmenky, hoci nie sú preto splnené elementárne podmienky hmotného práva. Tým sa rozsudky stali nezrozumiteľnými a vyslovene účelovými.

12. Dovolateľka spochybňovala aj nesprávnosť právneho posúdenia odvolacím súdom. Podľa žalobkyne nebolo v konaní preukázané, že nadobudla zmenu na škodu dlžníka. V žiadnom prípade nestačí preukázať nevedomú alebo vedomú nedbanlivosť majiteľa zmenky pri jej nadobúdaní, ale je potrebné mu preukázať aspoň nepriamy úmysel v podobe uváženia možnej škody dlžníkovi pri uplatnení zmenky a akceptovanie tejto škody pri kúpe zmenky. Súčasne odvolací súd tvrdí, že sa osoba, ktorá nadobudla zmenu rubopisom na škodu dlžníka, nemôže úspešne domáhať plnenia titulom zmenky prijatej a vyplnenej v rozpore s dobrými mravmi, pričom ale neuvádza, čo má byť v rozpore s dobrými mravmi. Podľa dovolateľky dohoda o vyplňovacom práve môže byť skúmaná aj z pohľadu neprijateľných zmluvných podmienok, avšak to nemá žiadny vplyv na platnosť zmenky. Ak aj bola zmenka vyplnená veriteľom v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve, indosatárovi je potrebné preukázať buď zlomyseľnosť, alebo hrubú nedbanlivosť pri nadobudnutí zmenky ohľadne vedomosti o bezprávnom vyplnení zmenky. Nadobúdateľ zmenky je chránený a nemožno mu rozpor s dohodou o vyplňovacom práve namietat okrem prípadu zlomyseľnosti alebo hrubej nedbanlivosti, čo však v situácii predtlačenej sumy zmenkového úroku, podpísania zmenky dlžníkom v rozpore s dohodou o vyplňovacom práve a neznalosti všeobecných obchodných podmienok v čase nadobudnutia zmenky znamená, že nadobúdateľ zmenky nemal dôvod pátrať po dohode o vyplňovacom práve. Okolnosť, že zmenka bola vystavená pri porušení ustanovení obmedzujúcich jej vystavenie v podobe porušenia povinnosti nenechať použiť zmenky na zabezpečenie svojho kauzálneho vzťahu s dlžníkom nad určitú sumu zmenkou, vedie podľa dovolateľky iba k relatívnej námietke voči veriteľovi. Túto námietku by bolo možné použiť proti indosatárovi iba v prípade, ak by dlžník preukázal vedomé konanie indosátára na škodu dlžníka.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas žalobkyňa zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ C. s. p.).

14. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 01.07.2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“), dovolací súd

postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 C. s. p. (na základe ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované), a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 ods. 1 a § 238 O. s. p.

15. Dovolanie možno podať iba ak to výslovne pripúšťa zákon (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Občiansky súdny poriadok upravuje dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý možno podať len proti právoplatným rozhodnutiam odvolacieho súdu výslovne uvedeným v zákone [§ 238 O. s. p. (pokiaľ ide o rozsudok) a § 239 O. s. p. (pokiaľ ide o uznesenie)], alebo len v prípade výskytu zákonom osobitne vymenovaných závažných procesných väd (§ 237 O. s. p.). Dovoláním z dôvodov uvedených v ust. § 237 O. s. p. je možné napadnúť všetky rozhodnutia odvolacieho súdu bez ohľadu na formu rozhodnutia, na jeho obsah alebo na povahu predmetu konania. Prípustnosť dovolania podľa ust. § 237 O. s. p. nie je daná tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z väd uvedených v tomto ustanovení. Dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je v tomto prípade prípustné iba vtedy, ak touto vadou rozhodnutie skutočne trpí, t. j. ak sa stali skutočnosťou, v dôsledku ktorých vada vznikla a prejavila sa v rozhodnutí (postupe) odvolacieho súdu. K tomu či rozhodnutie odvolacieho súdu trpí niektorou z väd uvedených v ust. § 237 O. s. p. prihliada dovolací súd nielen na podnet dovolateľa, ale z úradnej povinnosti (ust. § 242 O. s. p.).

16. V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. Prípustnosť dovolania proti rozsudku upravuje ust. § 238 O. s. p., a to pre prípad rozsudkov odvolacích súdov, ktorými bol rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej zmenený podľa ods. 1, resp. v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci podľa odseku 2 a tiež v prípade, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. (odsek 3).

17. Dovolací súd v zmysle § 451 ods. 3 C. s. p. uvádza, že dovoláním napadnutý rozsudok nevykazuje znaky žiadneho z rozhodnutí podľa § 238 O. s. p., prípustnosť dovolania preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

18. Dovolateľka vady konania v zmysle ust. § 237 písm. a/ až e/, g/ O. s. p. v dovolaní nenamietala a v dovolacom konaní vady tejto povahy nevyšli najavo. Prípustnosť tohto opravného prostriedku, preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

19. S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti, ktorých sa mal dopustiť odvolací súd, sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či žalobkyni bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.).

20. Odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné rozumiť taký postup súdu, ktorým strane odníma tie procesné práva, ktoré jej zákon priznáva. Konaním súdu sa rozumie predovšetkým jeho procesný postup. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal strane procesné práva, ktoré jej zákon priznáva.

21. Žalobkyňa ako dôvod odňatia možnosti konať pred súdom uviedla nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, nakoľko jeho právne závery považuje za nesprávne, pričom poukázala na stanovisko najvyššieho súdu R2/2016.

22. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na Stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 (publikované v Zbierke Stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R2/2016), podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o

skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

23. O výnimku uvedenú v stanovisku R2/2016 ide v prípade, ak strana v odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie vznesla vecné námietky, ktoré boli spôsobilé spochybniť správnosť vydaného rozhodnutia a odvolací súd sa so žiadnou z podstatných odvolacích námietok nezaoberal, pričom sa s namietanou zákonnosťou postupu súdu prvej inštancie žiadnym spôsobom nevysporiadal a rozhodnutie súdu prvej inštancie s odkazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O. s. p. ako vecne správne potvrdil (viď sp. zn. 3Obdo/39/2016).

24. Dovolací súd uvádza, že v danom prípade sa nejedná o výnimku uvedenú v druhej vete stanoviska R2/2016. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadal so všetkými podstatnými námietkami vznesenými žalobkyňou v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie, ktoré sa týkali procesného postupu upraveného Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, vzájomného vzťahu medzi Nariadením a Občianskym súdnym poriadkom, vykonaním dôkazov, ktoré strany nenavrhli, ako aj skúmaním neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, záväzok z ktorej bol zabezpečený zmenkou. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p. účinného v čase jeho rozhodovania a dal odpovede na všetky kľúčové otázky. Skutočnosť, že sa dovolateľka so závermi uvedenými v napadnutom rozhodnutí nestotožňuje, nezakladá odňatie možnosti konať pred súdom.

25. Obsah dovolacích námietok žalobkyne smeroval najmä k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci odvolacím súdom. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce použil správny právny predpis, ale ho nesprávne interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vadách konania podľa § 237 ods. 1 O. s. p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). Posúdenie, či súdy (ne)použili správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretovali alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodili (ne)správne právne závery, by tak prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné. O taký prípad v prejednávanej veci nejde.

26. So zreteľom na vyššie uvedené preto dovolací súd dovolanie žalobkyne proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako procesne neprípustné odmietol bez toho, aby sa mohol zaoberať dôvodnosťou dovolania.

27. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.). O výške náhrady trov konania žalovanej rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C. s. p.).

28. Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.